

Από το Αιγαίο στη Μαύρη Θάλασσα

Ένα ταξίδι σε 39 μεσαιωνικά λιμάνια που αναπτύχθηκαν στους θαλάσσιους δρόμους της Ανατολής: Βόρειο Αιγαίο, Μαύρη Θάλασσα, Κασπία Θάλασσα. Η δρ Φλώρα Καραγιάννη μάς μιλάει για την έκθεση «Ολκάς» που παρουσιάζεται στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού στη Θεσσαλονίκη

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ: ΕΥΑ ΚΟΥΤΡΑ

Η δρ Φλώρα Καραγιάννη, αρχαιολόγος-βυζαντινολόγος, προϊσταμένη του γραφείου προώθησης επιστημονικής έρευνας του ΕΚΒΜΜ, έχει την επιστημονική επιμέλεια του προγράμματος «Ολκάς»

Στην περίοδο της βαθιάς κρίσης και της εθνικής απαξίωσης που ζούμε, ένας ελληνικός επιστημονικός φορέας, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, κλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση να παρουσιάσει ως πρότυπο το έργο του: «Ολκάς: Από το Αιγαίο στη Μαύρη Θάλασσα. Μεσαιωνικά λιμάνια-σταθμοί στους θαλάσσιους δρόμους της Ανατολής». Πρόκειται για έργο που συγχρηματοδοτείται από το «Joint Operational Programme "Black Sea 2007-2013"» της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από εθνικούς πόρους. Η αμφισβήτηση, στη φάση της αξιολόγησης των προτάσεων, του κατά πόσον η Ελλάδα μπορούσε λόγω της οικονομικής κρίσης να εξασφαλίσει την εθνική της συμμετοχή λύθηκε με τη στήριξη της γενικής γραμματέως Πολιτισμού, που διαβεβαίωσε ότι αυτή είναι εξασφαλισμένη. Τελικά, επρόκειτο για μια μεγάλη

ελληνική επιτυχία, η οποία δεν προβλήθηκε όσο έπρεπε. Το έργο παρουσιάστηκε ως πρότυπο στη Μολδαβία, σ' ένα πολυπληθές κοινό, με αντιπροσώπους πολλών χωρών. Επιθυμία των συντελεστών του έργου, όμως, είναι η επιστημονική αυτή έρευνα και τα αποτελέσματά της να γνωστοποιηθούν στο ευρύ κοινό. Έτσι, προχώρησαν σε μια σειρά επικοινωνιακών δράσεων, η πρώτη από τις οποίες είναι η έκθεση που εγκαινιάστηκε στα μέσα Δεκεμβρίου 2012 στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού στη Θεσσαλονίκη. Το ενδιαφέρον που προσέλκυσε ήταν τέτοιο και η προσέλευση του κοινού τόσο μεγάλη, που ήδη εξασφάλισε την παράτασή της μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου 2013, αντί της 15ης Ιανουαρίου που ήταν ο αρχικός σχεδιασμός. Επισκεφτήκαμε την έκθεση, όπου συναντήσαμε την υπεύθυνη του προγράμματος δρ Φλώρα Καραγιάννη, με την οποία είχαμε μια ενδιαφέρουσα συζήτηση.

Τι είναι το Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων;

«Είναι ένα ΝΠΙΔ που εποπτεύεται από τη Γραμματεία Πολιτισμού. Δραστηριοποιείται εκτός Ελλάδος, στη Μέση Ανατολή, στα Βαλκάνια και στη Μαύρη Θάλασσα, όπου σώζονται μνημεία του βυζαντινού πολιτισμού ή της επιρροής του. Αποστολή του είναι η παροχή τεχνογνωσίας και η ανάπτυξη διεθνών συνεργασιών για την υποστήριξη έργων αποκατάστασης, συντήρησης, ανάδειξης και προβολής των βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Έχουμε ένα πολύ μεγάλο προφίλ στο ενεργητικό μας με πάρα πολλά τέτοια έργα, τα οποία υλοποιούμε με χρηματοδοτήσεις ευρωπαϊκές ή εθνική συμμετοχή».

Δραστηριοποιείστε εκτός Ελλάδος, άρα είστε και ένας φορέας εξωτερικής πολιτικής.

«Δραστηριοποιούμαστε έντονα, σε όλο το χώρο όπου αναπτύχθη-

κε ο βυζαντινός πολιτισμός, καθώς και σ' ένα χώρο ευρύτερο, που είναι η σφαίρα επιρροής του Βυζαντίου. Όταν ζητείται συνδρομή της Ελλάδας για την ανάδειξη και συντήρηση βυζαντινών μνημείων εκτός της χώρας, συχνά το έργο ανατίθεται σε εμάς. Ανάλογα με τις ανάγκες κάθε περιοχής, προσφέρουμε την τεχνογνωσία μας σε θέματα αναστήλωσης ή συντήρησης μνημείων. Για παράδειγμα στη Μέση Ανατολή, στη Συρία και στην Ιορδανία έχουμε οργανώσει εργαστήρια συντήρησης ψηφιδωτών δαπέδων».

Οι μάκες μαινόνται στη Συρία...

«Ναι, και αυτό μας ανησυχεί, γιατί έχουμε κάνει τεράστια δουλειά εκεί, έχουμε ντόπιους συνεργάτες και δεν ξέρουμε σε τι κατάσταση βρίσκονται. Στο μουσείο της Χάμας έχουμε οργανώσει εργαστήριο συντήρησης μ' έναν υπερσύγχρονο εξοπλισμό».

Το «Ολκάς: Από το Αιγαίο στη Μαύρη Θάλασσα. Μεσαιωνικά λιμάνια-σταθμοί στους θαλάσσιους δρόμους της Ανατολής» είναι κυρίως ένα ερευνητικό πρόγραμμα.

«Ακριβώς. Εκτός από τις δράσεις του ΕΚΒΜΜ που αφορούν μνημεία, υλοποιούμε επίσης ευρωπαϊκά προγράμματα όπως αυτό, τα οποία γίνονται σε συνεργασία με πολλές χώρες. Έχουν χαρακτήρα έρευνας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Όχι όμως με τη μορφή έργου επί τόπου, στο μνημείο, αλλά με τη μορφή διάδοσης της πληροφορίας».

Ολκάς, λοιπόν, το βυζαντινό εμπόρικο πλοίο...

«Το οποίο συνέδεε μια πολύ μεγάλη περιοχή, εντός και εκτός των ορίων της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, μετέφερε προϊόντα και μαζί μετακινούνταν έμποροι, ταξιδευτές, λόγιοι, τεχνίτες. Με αυτό τον τρόπο, οι καλλιτεχνικές τάσεις και οι πολιτιστικές αξίες μεταλαμπαδεύονταν από τη μία περιοχή στην άλλη. Αυτό είναι κάτι που το διαπιστώνουμε εκ του αποτελέσματος. Εμείς ξεκινήσαμε αντίστροφα. Π.χ., εγώ έκανα κάποια ταξίδια σε όλη την περιοχή, από τη Βουλγαρία μέχρι την Κριμαία. Πήγαινα στα μουσεία και στο βυζαντινό κομμάτι έβλεπα τα ίδια πράγματα. Αυτά που ξέραμε ότι παράγο- ➤